

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów »Nowa europejska przestrzeń badawcza na rzecz badań naukowych i innowacji«”

[COM(2020) 628 final]

(2021/C 220/11)

Sprawozdawca: **Paul RÚBIG**

Wniosek o konsultację	Komisja Europejska, 11.11.2020
Podstawa prawna	Art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Jednolitego Rynku, Produkcji i Konsumpcji
Data przyjęcia przez sekcję	2.3.2021
Data przyjęcia na sesji plenarnej	24.3.2021
Sesja plenarna nr	559
Wynik głosowania	
(za/przeciw/wstrzymało się)	254/0/4

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) z zadowoleniem przyjmuje nową wizję i aktualizację programu europejskiej przestrzeni badawczej (EPB). Nowa EPB nie jest jedynie powielaniem starych rozwiązań, ale w praktyce oznacza nowy ład na rzecz unijnych badań naukowych, technologii i innowacji.

1.2. EKES z dużym zadowoleniem przyjmuje zarysowane w dokumencie Komisji skupienie się na szybkim wdrażaniu wyników badań naukowych i innowacji w zrównoważonej działalności gospodarczej. Zapewnienie sprawiedliwego procesu transformacji jest jednym z najważniejszych elementów gwarantujących, by badania naukowe i innowacje wspierały gospodarkę i zatrudnienie w UE.

1.3. EKES zdecydowanie opowiada się za potrzebą wprowadzenia nowego zarządzania w przestrzeni badawczej w celu usunięcia barier administracyjnych i regulacyjnych dla innowacji.

1.4. EKES z zadowoleniem przyjmuje to, że dokument dotyczący nowej EPB jest zasadniczo zgodny z celami zrównoważonego rozwoju ONZ i przyczynia się do ich osiągnięcia. Jeżeli chodzi o wsparcie transformacji w kierunku bardziej odpornej gospodarki europejskiej, podstawową kwestią w dążeniu do osiągnięcia zrównoważonej gospodarki europejskiej jest zapewnienie inkluzywnej odbudowy gospodarki bez pozostawiania nikogo w tyle⁽¹⁾.

1.5. EKES pragnie zauważyć, że istotną kwestią jest inteligentne połączenie instrumentów w zakresie badań i rozwój na wszystkich szczeblach (na szczeblu regionalnym, krajowym, globalnym i unijnym). Badania, rozwój i innowacje należy wspierać również z wykorzystaniem dużych unijnych funduszy strukturalnych, a także środków bezpośrednich i pośrednich (np. zachęt podatkowych) na rzecz badań i rozwoju.

1.6. EKES sądzi, że z punktu widzenia dobrobytu UE istotną rolę odgrywają następujące kluczowe sektory i technologie:

— cyfrowe modele biznesowe,

— technologie wykorzystywane w produkcji towarów i żywności,

⁽¹⁾ Propozycje EKES-u dotyczące odbudowy i naprawy gospodarczej po kryzysie związanym z COVID-19: „UE musi kierować się zasadą wspólnoty dzielącej ten sam los” (Dz.U. C 311 z 18.9.2020, s. 1), pkt 5.3.1.

- badania kliniczne, przemysł farmaceutyczny i biotechnologiczny,
- technologie kosmiczne,
- czysta woda i warunki sanitarne.

1.7. EKES wskazuje również na bardzo istotne znaczenie badań w zakresie nauk społecznych i humanistycznych dla kompleksowej aktualizacji programu EPB.

1.8. EKES pragnie podkreślić, że pod względem patentów nauka UE pozostaje w tyle. Azja zwiększyła swój udział w zgłoszeniach patentowych na świecie. W 2019 r. z Azji pochodziło 65 % zgłoszeń patentowych na świecie. Udział patentów europejskich spadł i obecnie wynosi zaledwie 11,3 % składanych na świecie zgłoszeń patentowych.

1.9. Z wielu badań wynika, że UE pozostaje w tyle za Stanami Zjednoczonymi i Azją pod względem kultury przedsiębiorczości. Temat kultury przedsiębiorczości należy podejmować w edukacji, także w ramach kształcenia wyższego. Dlatego zagadnienie kultury przedsiębiorczości należy brać pod uwagę w całym procesie, począwszy od innowacji na etapie badań podstawowych i badań stosowanych aż po wprowadzenie na rynek nowej technologii.

1.10. Uznaje się, że Europejska Rada ds. Innowacji (EIC) i Europejski Instytut Innowacji i Technologii (EIT), wraz z jego wspólnotami wiedzy i innowacji, są wartościowymi partnerami i zapewniają cenne narzędzia w tym procesie „przyspieszania wdrażania wyników badań naukowych i innowacji” oraz w zmianie kierunku unijnych badań naukowych i innowacji na tworzenie innowacji przełomowych, które zaspokajają konkretne potrzeby obywateli i przedsiębiorstw, w szczególności potrzeby związane z głównymi wyzwaniami społecznymi. „Akcelerator” EIC oferuje znaczne fundusze unijne dla innowacyjnych europejskich przedsiębiorstw typu start-up o wysokim potencjale wzrostu, natomiast EIT z definicji dąży do doskonałości badawczej w zakresie innowacji opartych na impulsie technologicznym w swoich wspólnotach wiedzy i innowacji. Zatem zarówno EIC, jak i EIT są ważnymi partnerami w zakresie przyspieszenia wdrażania wyników badań naukowych i innowacji.

1.11. EKES podkreśla potrzebę uwzględniania zasad rzetelności naukowej i etyki, aby zapobiec stratom w zakresie zdrowia ludzkiego i pieniędzy oraz porażkom naukowym.

1.12. Europa pozostaje w tyle za Stanami Zjednoczonymi i Azją zwłaszcza w zakresie szybkości przekładania wyników badań i rozwoju na innowacyjne produkty i usługi. W związku z tym EKES zachęca Komisję, by w swojej polityce w zakresie badań naukowych, technologii i innowacji dążyła do osiągnięcia zarówno „doskonałości”, jak i „szybkości”.

1.13. EKES sugeruje, by Komisja Europejska w swojej nowej strategii w zakresie badań i innowacji dążyła do tworzenia zrównoważonych portfeli:

- badań i rozwoju/rozwoju i innowacji na potrzeby zaawansowanej technologicznie produkcji przemysłowej oraz sektora usług,
- innowacji opartych na popycie rynkowym (innowacje stymulowane popytem), a także innowacji opartych na impulsie technologicznym.

2. Uwagi ogólne

2.1. EKES z zadowoleniem przyjmuje to, że nowa wizja i aktualizacja programu EPB stanowią kluczowe elementy odnośnego dokumentu. Dokument jest dowodem na to, że nowa EPB nie jest jedynie powielaniem starych rozwiązań, ale w praktyce oznacza nowy ład na rzecz unijnych badań naukowych, technologii i innowacji. Kluczowym aspektem nowego ładów jest cel dotyczący znacznego zwiększenia wpływu innowacji na gospodarkę i społeczeństwo. UE-27 jest zdecydowana, by dzięki nowemu ładowi zatrzymać proces utraty pozycji na rzecz Chin i Korei Południowej w zakresie badań podstawowych, a także badań stosowanych, zgłoszeń patentowych oraz produktów i usług zaawansowanych technologicznie. Celem nowego ładów jest jeszcze lepsze kształcenie i szkolenie obywateli europejskich w zakresie wszelkiego rodzaju badań i rozwoju, innowacji i przedsiębiorczości, a tym samym pełne uwolnienie potencjału innowacyjnego społeczeństwa europejskiego.

2.2. EKES z zadowoleniem przyjmuje podejście Komisji Europejskiej nastawione na zwiększenie wpływu innowacji na gospodarkę i społeczeństwo. EKES podkreśla, że zorganizowane społeczeństwo obywatelskie jest katalizatorem innowacji społecznych. Dziś szczególnie potrzebny jest udział społeczeństwa obywatelskiego, a prawdziwe innowacje społeczne mają miejsce tylko wtedy, gdy to zorganizowane społeczeństwo jest zaangażowane ⁽²⁾.

2.3. Na przestrzeni ostatnich 20 lat nastąpiła ogromna poprawa wyników w zakresie badań naukowych, technologii i innowacji osiąganych w Azji, szczególnie przez Chiny i Koreę. Chiny nie tylko zwiększyły udział wydatków na badania i rozwój z 0,55 % (1995 r.) do 2,2 % (2018 r.), ale również osiągnęły wyższy wynik niż UE, jeżeli chodzi o całkowity budżet przeznaczony na badania i rozwój, który w 2017 r. w Chinach wyniósł 496 mld USD, a w UE – 430 mld USD. Według tablicy wyników UE dotyczącej inwestycji w badania i rozwój w przemyśle za 2020 r. wzrost w zakresie badań i rozwoju w 2019 r. w porównaniu z rokiem 2018 wyniósł 5,6 % w przypadku przedsiębiorstw unijnych, 10,8 % w przypadku przedsiębiorstw amerykańskich oraz 21,0 % w przypadku przedsiębiorstw chińskich.

2.4. Z raportów OECD dotyczących wyników w zakresie nauki, technologii i przemysłu [OECD Science, Technology and Industry Scoreboard] wynika między innymi, że UE pozostaje w tyle w szczególności pod względem działalności gospodarczej w zakresie usług cyfrowych oraz tak zwanych innowacji przełomowych opartych na impulsie technologicznym. EKES opowiada się za europejską ścieżką cyfryzacji, która wykorzystuje możliwości gospodarki przy jednoczesnym zapewnieniu ochrony wartości społecznych i praw podstawowych. Podejście skoncentrowane na człowieku we wszystkich inicjatywach Komisji jest bardzo pożądane w kontekście opracowywania europejskiego podejścia do postępu ⁽³⁾.

2.5. Propagowanie rozwoju innowacji przełomowych ⁽⁴⁾ przy jednoczesnym dbaniu o proces sprawiedliwej transformacji będzie stanowiło jedno z głównych wyzwań w najbliższej przyszłości.

2.6. EKES zdecydowanie popiera skoncentrowanie się na jednej istotnej kwestii, jaką jest dwojaka transformacja, tj. transformacja cyfrowa i Zielony Ład.

2.7. EKES z zadowoleniem przyjmuje wysiłki na rzecz szybkiego wdrażania wyników badań naukowych i innowacji w zrównoważonej działalności gospodarczej. Zapewnienie sprawiedliwego procesu transformacji, tj. transformacji w kierunku bardziej ekologicznej/przyjaznej dla klimatu Europy, sprawiedliwej cyfrowej przyszłości, z poszanowaniem praw i stanowisk pracowników, jak zarysowano to w dokumencie Komisji, jest jednym z najważniejszych elementów gwarantujących, by badania naukowe i innowacje wspierały gospodarkę i zatrudnienie w UE.

2.8. EKES z zadowoleniem przyjmuje to, że dokument dotyczący nowej EPB jest zasadniczo zgodny z celami zrównoważonego rozwoju i przyczynia się do ich osiągnięcia. Jeżeli chodzi o wsparcie transformacji w kierunku bardziej odpornej gospodarki europejskiej, podstawową kwestią w dążeniu do osiągnięcia zrównoważonej gospodarki europejskiej jest zapewnienie inkluzywnej naprawy gospodarki bez pozostawiania nikogo w tyle ⁽⁵⁾.

2.9. EKES pragnie zauważyć, że istotne jest inteligentne połączenie instrumentów w zakresie badań i rozwój na wszystkich szczeblach (na szczeblu regionalnym, krajowym i unijnym). Badania, rozwój i innowacje należy wspierać również z wykorzystaniem dużych unijnych funduszy strukturalnych, a także środków bezpośrednich i pośrednich (np. zachęt podatkowych) na rzecz badań i rozwoju.

3. Europejska przestrzeń badawcza w nowym kontekście

3.1. Jak wskazano w uwagach ogólnych, EKES zdecydowanie uważa, że powielanie rozwiązań z przeszłości w ramach unijnej strategii na rzecz badań naukowych, technologii i innowacji sprawi, iż pozycja UE w warunkach światowej konkurencji w obszarze badań naukowych, technologii i innowacji będzie coraz słabsza, szczególnie w porównaniu z Chinami, Koreą i Stanami Zjednoczonymi.

3.2. EKES podkreśla potrzebę uwzględnienia zasad rzetelności naukowej i etyki, aby zapobiec stratom w zakresie zdrowia ludzkiego i pieniędzy oraz porażkom naukowym.

3.3. EKES wzywa Komisję Europejską do opracowania programu badań naukowych, technologii i innowacji w ramach nowego ładu dla UE.

⁽²⁾ Propozycje EKES-u dotyczące odbudowy i naprawy gospodarczej po kryzysie związanym z COVID-19: „UE musi kierować się zasadą wspólnoty dzielącej ten sam los” (Dz.U. C 311 z 18.9.2020, s. 1), pkt 6.8.

⁽³⁾ Dz.U. C 364 z 28.10.2020, s. 101.

⁽⁴⁾ Clayton M. Christensen, *The Innovator's Dilemma – When New Technologies Cause Great Firms to Fail*, 2016.

⁽⁵⁾ Propozycje EKES-u dotyczące odbudowy i naprawy gospodarczej po kryzysie związanym z COVID-19: „UE musi kierować się zasadą wspólnoty dzielącej ten sam los” (Dz.U. C 311 z 18.9.2020, s. 1), pkt 5.3.1.

3.4. Do kluczowych elementów tego przyspieszenia wdrażania wyników badań naukowych i innowacji należą najnowocześniejsze, skutecznie zarządzane infrastruktury w zakresie badań naukowych i innowacji.

3.5. EKES uważa, że można by wprowadzić profesjonalizację bieżącego zarządzania tymi infrastrukturami. Wykorzystanie niektórych z tych kosztownych infrastruktur jest stosunkowo niskie: w przypadku części z nich wykorzystanie wynosi mniej niż 25 % godzin roboczych w skali roku.

3.6. EKES z zadowoleniem przyjmuje inicjatywy Komisji Europejskiej z zakresu otwartej nauki (europejska chmura dla otwartej nauki).

3.7. EKES zgadza się, że technologie, o których mowa w dokumencie, są bardzo ważnymi, strategicznymi technologiami o kluczowym znaczeniu dla UE i proponuje dodanie następujących kluczowych technologii i sektorów:

- cyfrowe modele biznesowe,
- technologie wykorzystywane w produkcji towarów i żywności,
- badania kliniczne, przemysł farmaceutyczny i biotechnologiczny,
- technologie kosmiczne,
- czysta woda i warunki sanitarne.

3.8. Cyfrowe modele biznesowe to obecnie najszybciej rozwijające się przedsiębiorstwa na świecie, a tendencja ta utrzyma się w nadchodzących latach. Wystarczy spojrzeć na handel elektroniczny (np. Amazon), Przemysł 4.0, e-bankowość, sektor e-gier, cyfrowe sieci społecznościowe (np. Facebook), bezpieczeństwo elektroniczne itp.

3.9. EKES wskazuje również na bardzo istotne znaczenie badań w zakresie nauk społecznych i humanistycznych dla kompleksowej aktualizacji programu EPB.

3.10. EKES zauważa, że pod względem patentów nauka UE pozostaje w tyle. Azja zwiększyła swój udział w zgłoszeniach patentowych na świecie. W 2019 r. z Azji pochodziło 65 % zgłoszeń patentowych na świecie. Tymczasem udział patentów europejskich spadł i obecnie wynosi 11,3 % składanych na świecie zgłoszeń patentowych.

3.11. Inne istotne zagadnienia w zakresie badań naukowych i innowacji to m.in. produkcja towarów (w przypadku której pozycja UE była i nadal jest mocna), technologie informatyczne, oprogramowanie komputerowe i sztuczna inteligencja oraz technologie średnio zaawansowane.

3.12. Większość miejsc pracy w UE nadal znajduje się w sektorach średnio zaawansowanych technologii (w przypadku których pozycja UE również jest mocna). Zaawansowane technologie są oczywiście istotne, ale średnio zaawansowane technologie również wykazują znaczny potencjał wzrostu i tworzenia miejsc pracy.

3.13. Kryzys związany z koronawirusem stanowi poważne wyzwanie dla ludzkości i należy podjąć wszelkie możliwe działania w celu opracowania szczepionek i metod leczenia COVID-19. Kryzys zwrócił uwagę na szereg kwestii, którymi należy się zająć, aby zapobiec podobnym pandemiom w przyszłości, dotyczących zwłaszcza naszych stosunków ze światem przyrody i zwierzętami. Europejskie badania naukowe i innowacje muszą odgrywać ważną rolę we wskazywaniu, badaniu i rozwiązywaniu tych problemów. Z drugiej strony kryzys nie powinien być jedynym drogowskazem dla długoterminowej strategii UE w zakresie badań naukowych i innowacji.

3.14. Z wielu badań wynika, że UE pozostaje w tyle za Stanami Zjednoczonymi i Azją pod względem kultury przedsiębiorczości. Temat kultury przedsiębiorczości należy podejmować w edukacji, także w ramach kształcenia wyższego. Dlatego zagadnienie kultury przedsiębiorczości należy brać pod uwagę w całym procesie, począwszy od innowacji na etapie badań podstawowych i badań stosowanych aż po wprowadzenie na rynek nowej technologii. Kultura przedsiębiorczości musi stanowić kompetencję kluczową we wszystkich unijnych obszarach badań naukowych, technologii i innowacji, a zatem także w zakresie nowej EPB.

4. Wizja: silniejsza europejska przestrzeń badawcza na przyszłość

4.1. Wiele akapitów komunikatu poświęcono nowym wspólnym planom działania w zakresie technologii, nowej strategii przemysłowej i kluczowym technologiom przyszłości dla Komisji. EKES ponownie pragnie zaznaczyć, że wszystkie te zagadnienia należy rozważać w ścisłym związku z celami zrównoważonego rozwoju. Innymi słowy, badania i rozwój należy pobudzić przede wszystkim w ramach nowej EPB i wspólnych planów działania w zakresie technologii, jeżeli można wnieść wkład w osiągnięcie celów zrównoważonego rozwoju w dowolnym z 17 obszarów, których cele te dotyczą. EKES jest przekonany, że konstruktywny dialog społeczny i obywatelski na wszystkich szczeblach przyczyni się do skutecznej realizacji strategii.

4.2. EKES docenia zacieśnienie współpracy w UE w zakresie badań naukowych, technologii i innowacji. Żadne z państw członkowskich UE nie jest na tyle duże, aby móc samodzielnie konkurować z dużymi narodami prowadzącymi badania naukowe, takimi jak USA czy Chiny. Poszczególne państwa członkowskie nie generują korzyści skali, które stanowią bardzo istotny czynnik, szczególnie w kontekście dużych przełomowych innowacji. Europejskie osiągnięcia w dziedzinie nauki i technologii są znaczące, a działania badawczo-rozwojowe stanowią integralną część europejskiej gospodarki. Europa jest ojczyzną wybitnych naukowców z różnych dyscyplin naukowych, w szczególności fizyki, matematyki, chemii i inżynierii. Badania naukowe w Europie są wspierane przez przemysł, europejskie uniwersytety i różne instytucje naukowe. Wyniki europejskich badań naukowych niezmiennie są jednymi z najlepszych na świecie. Współpraca stanowi kluczowy element skutecznej innowacyjności na potrzeby tworzenia nowych produktów i usług, natomiast konkurencja jest główną siłą napędową innowacji w światowej gospodarce. W związku z tym EKES zaleca zrównoważoną kombinację współpracy i konkurencji między państwami członkowskimi w ramach unijnego nowego ładu na rzecz badań naukowych, technologii i innowacji.

4.3. Uznaje się, że Europejska Rada ds. Innowacji i Europejski Instytut Innowacji i Technologii, wraz z jego wspólnotami wiedzy i innowacji, są wartościowymi partnerami i zapewniają cenne narzędzia w tym procesie „przyspieszania wdrażania wyników badań naukowych i innowacji” oraz w zmianie kierunku unijnych badań naukowych i innowacji na tworzenie innowacji przełomowych, które zaspokajają konkretne potrzeby obywateli i przedsiębiorstw, w szczególności potrzeby związane z głównymi wyzwaniami społecznymi.

5. Wdrażanie wyników badań naukowych i innowacji w gospodarce

5.1. W komunikacie stwierdza się, że „UE odstaje od swoich głównych światowych konkurentów, jeżeli chodzi o intensywność działań przedsiębiorstw w zakresie badań i rozwoju, w szczególności w sektorach zaawansowanych technologicznie, oraz zwiększanie skali działalności innowacyjnych MŚP, co ma negatywne skutki dla produktywności i konkurencyjności. [...] Odblokowanie inwestycji w innowacje w sektorze prywatnym, usług, jak również w sektorze publicznym ma zasadnicze znaczenie dla odwrócenia tej tendencji, a także wzmocnienia przemysłowej i technologicznej suwerenności Europy. UE musi w pełni wykorzystać swoje doskonałe wyniki w zakresie badań naukowych i innowacji na potrzeby wsparcia ekologicznej i cyfrowej transformacji unijnej gospodarki”. EKES podziela to stanowisko, ale pragnie podkreślić, że transformacja cyfrowa wymaga w szczególności odpowiedzialnego podejścia do badań naukowych, technologii i innowacji. Ponownie wyraża pełne poparcie dla strategii UE na rzecz poszukiwania godnej zaufania i ukierunkowanej na człowieka sztucznej inteligencji i ponawia apel o podejście do sztucznej inteligencji oparte na zasadzie ludzkiej kontroli, o co apelował już w swej pierwszej opinii w sprawie sztucznej inteligencji z 2017 r. ⁽⁶⁾.

5.2. Europa pozostaje w tyle za Stanami Zjednoczonymi i Azją zwłaszcza w zakresie szybkości przekładania wyników badań i rozwoju na innowacyjne produkty i usługi. W związku z tym EKES zachęca Komisję, by w swojej polityce w zakresie badań naukowych, technologii i innowacji dążyła do osiągnięcia jednocześnie zarówno „doskonałości”, jak i „szybkości”.

5.3. EKES dostrzega, że w komunikacie uznaje się konieczność zwrócenia uwagi na przekładanie wyników badań naukowych i innowacji na funkcjonalne produkty oraz łańcuch innowacji. Większość działań i środków zaproponowanych w tym dokumencie nadal jednak koncentruje się na stronie nakładowej łańcucha innowacji (wyższe wykształcenie, kariera naukowa wśród utalentowanych osób, zwiększenie nakładów pieniężnych przeznaczonych na badania publiczne i badania podstawowe itp.).

5.4. EKES zachęca Komisję do dążenia do osiągnięcia równowagi między skoncentrowaniem na nakładach a nastawieniem na wyniki w ramach łańcucha innowacji.

5.5. EKES zachęca Komisję do dalszego wspierania innowacji opartych na popycie rynkowym, na przykład poprzez:

- promowanie koncepcji wiodących użytkowników,
- inwestowanie w systematyczne badania w zakresie innowacji społecznych na potrzeby wczesnego zrozumienia i akceptacji produktów i usług przez społeczeństwo.

⁽⁶⁾ Dz.U. C 288 z 31.8.2017, s. 1.

6. Sektory usługowe

6.1. Procesy produkcji przemysłowej można w dużym zakresie zautomatyzować, dzięki czemu możliwe jest wytwarzanie bardzo dużych partii przy niskich kosztach pracy i konkurencyjnych w skali światowej kosztach produkcji, nawet biorąc pod uwagę wysokie stawki godzinowe w Europie. W przypadku sektorów usługowych sytuacja jest bardziej skomplikowana. O ile modele biznesowe usług cyfrowych można w dużej mierze zautomatyzować, to już usług dla osób fizycznych, np. cięcia włosów, masaży itp. – nie. Ze wszystkich wymienionych powodów zaleca się, aby w ramach nowej strategii na rzecz badań naukowych i innowacji UE dążyła do wypracowania zrównoważonej kombinacji zaawansowanych technologicznie sektorów produkcji przemysłowej i sektorów usługowych.

7. Wzmocnienie europejskich ram kariery naukowej

7.1. EKES z zadowoleniem przyjmuje środki zaproponowane w komunikacie w celu zwiększenia technologicznej i naukowej doskonałości i mobilności młodych naukowców, ale zachęca Komisję również do wprowadzania dalszych środków na rzecz zwiększenia przedsiębiorczości wśród młodych naukowców i innowatorów. Obejmuje to między innymi lepsze perspektywy rozwoju kariery dla naukowców, a także wyższe wynagrodzenie, szczególnie dla naukowców rozpoczynających karierę. Ponadto korzystne wydaje się tworzenie powiązań między uczelniami a podmiotami gospodarczymi, żeby zapewnić, że innowacje będą przekładały się na produkty przeznaczone do obrotu. EKES proponuje ustanowienie jednego rejestru unijnych naukowców i innowatorów zawierającego podstawowe dane na temat profesjonalnych badań, aby umożliwić lepsze powiązanie unijnych naukowców i innowatorów.

7.2. Kluczowe kompetencje i kluczowe kultury innowacyjne, nowe technologie uczenia się i nauczania, zindywidualizowane szkolenia.

7.2.1. EKES jeszcze raz pragnie podkreślić, że bardzo istotne czynniki umożliwiające osiągnięcie dobrobytu w UE nie ograniczają się wyłącznie do kluczowych technologii strategicznych, ale obejmują również kluczowe kompetencje pracowników i przyjmowanie kultury innowacji przez wszystkie unijne przedsiębiorstwa.

7.2.2. Dla nowego programu EPB, nowego programu w zakresie badań naukowych i innowacji oraz nowego Paktu na rzecz badań naukowych i innowacji w Europie szczególnie ważny jest następujący element – propagowanie kultury innowacji i kultury przedsiębiorczości w unijnych przedsiębiorstwach wśród kadry kierowniczej oraz wśród wszystkich pracowników, na przykład poprzez organizowanie dla nich kursów szkoleniowych itp.

8. Zaangażowanie obywateli

8.1. EKES zgadza się z zawartym w komunikacie stwierdzeniem, że „[g]łównym elementem nowej EPB mającym na celu osiągnięcie większego wpływu społecznego i większego zaufania do nauki będzie zaangażowanie obywateli, społeczności lokalnych i społeczeństwa obywatelskiego”. EKES wyjaśnia, że popiera podejście Komisji Europejskiej oparte na idei, zgodnie z którą „organizacje badawcze i przemysł powinny angażować obywateli w wybory dotyczące technologii”.

8.2. Partnerzy społeczni i organizacje społeczeństwa obywatelskiego, takie jak organizacje konsumenckie, organizacje pozarządowe itp., powinni być zaangażowani jako aktywni partnerzy w europejskie procesy i projekty w dziedzinie badań naukowych i innowacji, w szczególności gdy badania mają wpływ na ludzi lub sprawy, którymi się zajmują. Zaangażowanie tych partnerów na wczesnym etapie będzie sprzyjać zaangażowaniu, zrozumieniu, odpowiedzialności i akceptacji innowacji oraz wspierać procesy sprawiedliwej transformacji, które są niezbędne, zwłaszcza w przypadku przełomowych innowacji. Pomoże również naukowcom zrozumieć wpływ ich innowacji na ogół społeczeństwa i pomoże im w zajęciu się potencjalnymi negatywnymi skutkami na wczesnym etapie procesu. Z tego powodu EKES wzywał również do przyjęcia podejścia multidyscyplinarnego w tych obszarach badawczych, których oddziaływanie też dotyczy wielu dziedzin. Jednym z takich obszarów jest sztuczna inteligencja. EKES wzywał do zaangażowania w badania naukowe i innowacje dotyczące sztucznej inteligencji przedstawicieli nauk humanistycznych, prawa, ekonomii, etyki, psychologii itp., a dodatkowo osób zajmujących się samymi aspektami technicznymi (?).

8.3. Gospodarka UE jest w dużej mierze uzależniona od wywozu towarów i usług.

8.4. Wybory dotyczące technologii powinny zatem opierać się na preferencjach obywateli Unii w zakresie towarów i usług, ale także na preferencjach pozostałej części światowej populacji liczącej 7,8 mld ludzi. EKES wzywa Komisję, by w szczególności promowała badania naukowe i innowacje pomagające osiągać cele zrównoważonego rozwoju ONZ.

(?) Dz.U. C 288 z 31.8.2017, s. 1.

8.5. Jak zauważono w uwagach ogólnych, należy lepiej informować polityków, media i społeczeństwo o znaczeniu badań naukowych, technologii i innowacji.

8.6. Dlatego w kontekście komunikatu Komisji i nowej unijnej strategii na rzecz badań naukowych, technologii i innowacji trzeba podkreślić również opracowanie inteligentnych sposobów i strategii informowania o znaczeniu badań naukowych, technologii i innowacji, a także o ich wynikach.

9. Zarządzanie nową EPB

9.1. EKES przyznaje, że przejrzysty system monitorowania (tablica wyników EPB) będzie miał zasadnicze znaczenie, jeżeli chodzi o monitorowanie wyników UE w warunkach światowej konkurencji w zakresie badań naukowych, technologii i innowacji. EKES zdecydowanie opowiada się za potrzebą wprowadzenia nowego zarządzania w przestrzeni badawczej w celu usunięcia barier administracyjnych i regulacyjnych dla innowacji.

Bruksela, dnia 24 marca 2021 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
